

Opinion

REDAKTÖR: HENRIK L BARVÅ
E-POST: HENRIK.L.BARVA@NWT.SE
TELEFON: 054-19 96 27 (KL. 14-16)

Säkrad succession

Den här helgen bevistas NWT av årets upplaga av Svenska Nyhetsbyråns skribentskola. Det har sedan länge blivit något av en tradition och det är alltid lika roligt och intressant att möta nya förhoppningsfulla opinionsskribenter med hjärtat till höger. Under ett år tillbringar gruppen ett antal helger på olika tidningar i landet för att lära sig det mesta om opinionsjournalistik och tidningsmakeri. Och nu är de som sagt här i Karlstad. Många tidigare skribentskolelever har också kunnat göra vidare karriärer i branschen.

Det känns tryggt att veta att återväxten härmed är tryggad.

Henrik L. Barvå, politisk redaktör

LEDARE. 30 maj 2015

SIGNERAT.

Dåtidspartiet kongressar

Västerås i går inleddes den socialdemokratiska partikongressen, som skall pågå hela helgen. Partiet kallar sig numera för "Framtidspartiet" och temat är "framtidens jobb och framtidens folkrörelse". Men det är snarare ett parti för dåtiden som samlas för att diskutera dåtidens jobb och dåtidens folkrörelser. Det var länge sedan Socialdemokraterna var det självklart statsbärande partiet med en smärre folkrörelsearmé mobiliserad bakom sig som progressivt blickade framåt. Vilsenheten inför dagens och framtidens utmaningar är påtaglig och nostalgin för de stora lösningarna breder ut sig, vare sig det handlar om en industriskansler eller ett nostalgiskt fasthållande vid en obsolet alliansfrihet.

Det är inte mycket som kan sättas på pluskontot för partiet. Det främsta är att S ånyo är ett regeringsparti, men det är helt beroende på den av många - i alla fall inom borgerligheten - ifrågasatta decemberöverenskommelsen (DÖ) och oppositionspartiernas relativa svaghet. Annars har regeringsmakten mest varit en plåga för statsminister Stefan Löfven. Svikna vallöften, kaos och skandaler har avlöst varandra och den gamla paradgrenen regeringsduglighet gäller inte längre. Förmodligen skulle en ny alliansregering, även med dagens parlamentariska läge, göra betydligt bättre ifrån sig. Opinionsmässigt ligger S nu farligt nära Juholtnivån och är snart jämstora med Moderaterna, och detta i en situation då M med sin nya partiledare inte heller rosat marknaden. Det är också nästan jämnt mellan blocken.

Den S-ledda Löfvenregeringen verkar inte riktigt veta vad man vill göra. Under de åtta alliansåren så var det allt överskuggande målet att åter erövra regeringsmakten, men när de väl nått dit så verkar de inte veta vad de vill göra med den. Eftersom DÖ tvingar S att luta sig mot Vänsterpartiet har de heller inte mycket att sätta emot när de tvingas gira åt vänster. Då kan många sossar i alla fall trösta sig med radikala ekon från Palme, medan de mer pragmatiskt orienterade skakar på huvudet i förtvivlan över vinstförbud och höjda skatter.

Av motionsfloden till kongressen och andra utspel från bland annat företrädare för SSU och LO att döma är det många partiaktiva som längtar sig tillbaka till fornstora dagars stora lösningar. Sedan spelar det ingen roll om statskassan är begränsad, för man kan ju alltid låna. Överskottsmålet, som regeringen nu förvisso ersätter med ett lägre balansmål, och den låga inflationen ifrågasätts. Det är klassisk socialistisk spenderbyxeekonomi. Utan några egna större idéer kan man undra vad Löfven och partiledningen kan kontra med.

Just avsaknaden av idéer inför framtiden är kanske förklaringen till varför man så ihärdigt upprepar ordet framtid. Regeringen har till och med en framtidsminister. Men man kan inte ständigt upprepa ordet framtid och tro att folk inte skall se att det inte finns mycket därbakom. Socialdemokraterna är och förblir ett maktorienterat parti med dåtidens idéer. I längden är det ohållbart.

Otillständigt öppen valproceduren.

FOTO: JESSICA GOW/TT

Svenska val utan hemlighet

FEL. Trots att det är en hörnsten i en sund demokrati så tar vi i Sverige valhemligheten med en klackspark. Denna allvarliga brist har nu uppmärksammats utomlands och i EU.

Efter valet till Europaparlamentet förra året fick EU-kommissionen motta klagomål från flera svenskar över hur det svenska valsystemet undergräver den viktiga valhemligheten. Det faktum att vi i Sverige får ta valedlar från de olika partierna helt öppet i vallokalen innan vi får gå bakom en skärm för att där stoppa ned de vi valt i kuvert gör att valhemligheten inte kan sägas var uppfylld.

Under våren har Sverige fått kritiska frågor från EU-kommissionen om bristerna i valhemligheten. Och under riksdagsvalet i höstas så kom också kritik för den bristande valhemligheten från inbjudna internationella valobservatörer.

De flesta svenskar reagerar oftast inte inför detta, måhända eftersom vi har blivit så vana. Men det är onekligen ett märkligt förfarande om vi jämför oss med andra demokratier. Det syns ju vilka valedlar vi tar respektive inte tar när vi är där i vallokalen tillsammans med andra. Även om vi skall lägga rösten i enskildhet så gör hela förfarandet att vi riskerar att stå inför grupptrick. Tänk dig en hel familj, ett kompisgäng eller en grupp arbetskamrater som gemensamt går och

ALLTFÖR ÖPPET
"Det syns ju vilka valedlar vi tar respektive inte tar när vi är där i vallokalen tillsammans med andra."

Henrik L. Barvå

röstar. "Jaså, varför tar du valedlar från X-partiet?" Du vill eller vågar kanske inte riskera dit sociala eller professionella kapital i en sådan situation. Fenomenet med partiaktiva valedelsutdelare utanför vallokalerna kan man därmed också ifrågasätta.

Därför är många internationella riktlinjer tydliga, bland annat i EU och från Europarådet. Det skall inte ligga på väljarnas ansvar att trygga valhemligheten, exempelvis genom att ta alla partiers valedlar i vallokalen (som jag brukar göra) eller att förbereda innan du går hemifrån och stoppa rätt valedlar i innerfickan. Det är de ansvariga valmyndigheternas uppgift att se till att valhemligheten inte bara tryggas utan också respekteras, även av dem som kanske inte vill dölja vad de röstar på.

Under valen förra året stötte jag i sociala medier på ännu en avart av detta rätt svenska fenomen att öppet skylta med hur vi röstar. Jag vet inte hur många bilder tagna med mobilkameror jag sett från olika valbås där personen i fråga visade vilket parti de röstat på, och ofta även vem de kryssat. Detta är att undergräva respekten för valhemligheten även om just du inte behöver hymla med vad du röstar på (då det kan handla om politiskt aktiva personer). Men i ett vidare samhällsperspektiv är det definitivt inte bra.

Sprider sig detta fenomen så är vi ute på det sluttande planet.

Vad är det som hindrar att en familjepatriark, en arbetsgivare eller en fackrepresentant direkt eller indirekt kommer att kräva att du visar hur du röstat? Det är också därför förslaget om elektronisk röstning måste förkastas. Det kommer ju aldrig att gå att kontrollera under vilka former de där e-rösterna har lagts, kanske med någon påtryckare tittandes över axeln.

Sverige brukar vi slå oss för bröstet i internationella sammanhang om hur fria, öppna och demokratiska vi är, så därför är just de stora tveksamheterna kring valhemligheten extra pinsamma, och något vi snarast måste göra något åt. Det är ju knappast så att det inte finns modeller från andra länder att inspireras av för att förändra valförfarandet. Vi skulle kunna ha en stor valedel med alla partier där väljaren sedan i valbåsets enskildhet får markera vad, och i förekommande fall vem, vederbörande röstar på. I Finland har varje kandidat ett nummer och i valbåset finns kandidatlistan uppsatt och då skriver den röstande sedan rätt nummer på en blank valedel.

Hur det än blir så måste vi överge vårt nuvarande röstningsförfarande. Annars riskerar vi nesan av att ställas inför EU-domstolen. Framför allt måste vi börja ta valhemligheten på allvar.

Henrik L. Barvå
Politisk redaktör